

Baggrundsnotat om det formelle styringsgrundlag for erhvervsakademier og professionshøjskoler arbejde med videngrundlag og vidensomsætning

Videngrundlaget for erhvervsakademiuddannelserne og professionsbacheloruddannelserne er i dag et lovfæstet begreb. Historisk rækker udviklingsbaseret tilbage til midten af 1990'erne, for så vidt at forsøgs- og udviklingsarbejde på institutionerne gennem årtier har været en del af den løbende udvikling af uddannelserne¹. Karakteren af videngrundlaget blev knyttet an til uddannelsernes praksisnære indhold. Omkring årtusindeskiftet blev videngrundlag for de daværende mellemlange videregående uddannelser (senere professionsbacheloruddannelser) en del af lovgivningen på området, og i 2007 blev videngrundlag et lovfæstet begreb på både erhvervsakademiuddannelses- og professionsbacheloruddannelsesområdet.

Dato
12.4.2012

Ref
grz og bth

Jnr
2011-27

Side
1/17

I notatet redegøres for det formelle styringsgrundlag for erhvervsakademiuddannelserne og professionsbacheloruddannelsernes videngrundlag, der karakteriseres som erhvervs-/professionsbaseret samt udviklingsbaseret. Gennemgangen tager udgangspunkt i de krav og den begrebsforståelse, der kan udledes af regelgrundlaget, herunder akkrediteringssystemet, samt rapporter fra Undervisningsministeriet, som søger at konkretisere betydningen, udviklingskontrakterne, som institutionerne skal indgå med uddannelsesministeren, samt de mulige finansieringskilder for aktiviteterne.

Sammenfatning

- Videngrundlaget, erhvervs-/professionsbaseret samt udviklingsbaseret, udtrykker en ambition om, at institutionerne skaber sammenhæng mellem forskning, uddannelse og praksis (ofte betegnet videntrekanten). Videnproduktionen forudsætter samspil mellem mange aktører og er karakteriseret som dynamisk, netværksbaseret og kontekstafhængig videnproduktion. Indførelsen af begrebet udviklingsbaseret til erstatning for begrebet forskningstilknøytning understreger dette. I rapporter refereres til modus 2-viden.
- Målgruppen/brugerne af viden er (i sidste ende) professioner og erhverv, men kravene foreskriver at videnformidlingen skal ske på to måder: 1) ved at viden bringes i anvendelse i uddannelser og undervisning, og 2) ved at viden formidles direkte til professioner/erhverv.

¹ Rapport om udviklingsbaseret i de videregående uddannelser, Undervisningsministeriet 2009.

- Videngrundlaget skal integrere viden om centrale tendenser på uddannelsernes beskæftigelsesområder, erfaringer og resultater fra relevant, aktuelt og praksisorienteret forsøgs- og udviklingsarbejde samt ny relevant forskningsviden, som kan bidrage til at kvalificere erhvervs- eller professionsudøvelse i praksis.
- Videngrundlaget for erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser har fælles karakteristika, idet det på begge områder skal være erhvervs- og professionsbaseret samt udviklingsbaseret. Men der er også indikationer på, at der er forskellige forventninger til, hvordan videngrundlaget udfoldes i praksis på de to områder. For erhvervsakademiuddannelserne er kravene om direkte samarbejdsrelationer med universiteter formuleret mindre konkret, og samarbejdet med andre forskningsinstitutioner er ikke obligatorisk. Endvidere ses formelle partnerskaber mellem erhvervsakademier og professionshøjskoler som en forudsætning for, at erhvervsakademiernes udbud af professionsbacheloruddannelser kan opfylde kravene til videngrundlag. Desuden blev kravene til underviserkompetencer på erhvervsakademiuddannelserne sænket i 2009, og de er i dag på et niveau lavere end kravene på professionsbacheloruddannelserne. Der ses også en række forskelle mellem de indikatorer, der anvendes i opfølgningen på videngrundlagsarbejdet i forbindelse med udviklingskontrakterne. Fx måles underviserens forskningskompetencer på professionsbacheloruddannelserne, mens dette ikke er tilfældet på erhvervsakademiuddannelserne. Endelig ses en betydelig forskel i omfanget af de globaliseringsmidler, der tildeles de to områder.
- Globaliseringspuljen udgør en væsentlig finansieringskilde til videngrundlagsarbejdet på det erhvervs- og professionsrettede uddannelsesområde. Der er ikke her, lige som på universitetsområdet, afsat en basisbevilling til arbejdet med videngrundlag. Den politiske aftale om globaliseringsmidlerne udløber i 2012, dvs. at puljen, med mindre der indgås en politisk aftale om nye midler, bortfalder med udgangen af 2012.

1. Regelgrundlaget

Erhvervsakademiernes og professionshøjskolernes arbejde med videngrundlag er reguleret i de tre love om videregående uddannelser: lov om erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser (herefter uddannelsesloven), lov om professionshøjskoler for videregående uddannelser (herefter lov om professionshøjskoler) og lov om erhvervsakademier for videregående uddannelser (herefter lov om erhvervsakademier). Lovgrundlaget er efterfølgende udmøntet i et akkrediteringssystem med henblik på eksternt kvalitetssikring af uddannelsernes videngrundlag.

De tre love blev alle vedtaget i 2007 og udsprang af det reformarbejde, der tog afsæt i regeringens globaliseringsstrategi, hvis overordnede formål var at skabe videregående uddannelser i verdensklasse. Et af reformens hovedelementer var at øge kvaliteten i uddannelserne og skabe et samordnet og fleksibelt videreuddannelsessystem. For erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser skulle reformen især skabe bedre og mere tydelig sammenhæng mellem de to uddannelsesniveauer og sikre en lettere overgang fra det ene niveau til det andet.

Uddannelsesloven

Med loven om erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser blev der etableret et lovfællesskab mellem uddannelses typerne, og der blev fastlagt fælles formål og fælles videngrundlag for de to uddannelsesniveauer karakteriseret ved erhvervs- og professionsbaseret samt udviklingsbaseret. I uddannelsesloven blev der sat øget fokus på inddragelse af viden fra relevant forskning og udvikling i undervisningen, idet sammenhængen mellem uddannelserne og forsknings- og udviklingsviden slås fast som centralt for uddannelsernes udviklingsbaseret². For erhvervsakademiuddannelserne var der her tale om nye krav til uddannelsernes videngrundlag. For professionsbacheloruddannelserne erstattede kravet om udviklingsbaseret det tidligere krav om, at uddannelserne skulle være "forskningstilknyttede"³.

En del af baggrunden for at afskaffe forskningstilknytningsbegrebet og erstatte det af begrebet udviklingsbaseret, var en anbefaling fra Rådet for Mellemlange Videregående Uddannelser (MVU-rådet)⁴. Rådet så det som et centralt mål, at den hierarkiske videnstruktur, hvor man så forskningsviden indplaceret øverst i hierarkiet, blev afløst af et system, hvor der arbejdes med et nyt tre-delt videnbegreb, der omfatter praksisviden, udviklingsviden og forskningsviden i et konstruktivt *samspil*. Indførelsen af begrebet udviklingsbaseret signalerede, at den efterspurgte forskningsviden ikke er en viden, som professionshøjskoler og erhvervsakademier blot kan få tilført fra forskningsinstitutionerne. Den sammenhæng mellem forskning, uddannelse og praksis, som udviklingsbaseret indebærer, forudsætter derimod et konstruktivt samspil mellem forskningssektoren og professionshøjskolerne. "Forskningssektoren skal kvalificere professionshøjskolernes vidensproduktion ved at bidrage med en systematisk, videnskabelig tilgang og metode for udforskningen af ny viden. Professionshøjskolerne bidrager i forskningssamarbejdet med en analytisk velfunderet indsigt i relevante praksisfelter, som dels kvalificerer den forskningsmæssige problemstilling og dels målretter tilvejebringelse, refleksion over og formidling af foreliggende data. Transmissionsen af viden med forskningssektoren fordrer bl.a. konkrete samarbejder mellem universiteter og professionshøjskoler om forsknings- og udviklingsaktiviteter på højeste niveau."⁵ I en senere rapport fra Undervisningsministeriet⁶ konstateres det, at erhvervsakademiernes og professionshøjskolernes rolle har udviklet sig, og der refereres til en modus 2 tilgang, hvor "den traditionelle tilgang om nedsvivning af forskningsviden til praksis (modus 1) erstattes af en mere dynamisk, netværksbaseret og kontekstafhængig videnproduktion".

Side
3/17

Ifølge lovbemærkningerne var baggrunden for at undlade at anvende begrebet forskningstilknytning samtidig at sikre en klar og entydig arbejdsdeling i det samlede videregående uddannelsessystem, bestående af henholdsvis forskningsbaserede universitetsuddannelser og udviklingsbaserede professionsrettede videregående uddannelser.

---

² Forslag til lov om erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser: Bemærkninger til § 1, stk. 2.

³ Forslag til lov om professionshøjskoler for videregående uddannelser: Bemærkninger til §§ 3 og 4.

⁴ Professionel viden – hvordan kan den anvendes bedre? Rapport fra Rådet for Mellemlange Videregående Uddannelser, 2007.

⁵ Rapport om udviklingsbaseret i de videregående uddannelser på Undervisningsministeriets område, Undervisningsministeriet 2008.

⁶ Rapport om udviklingsbaseret i de videregående uddannelser, Undervisningsministeriet 2009.

Institutionslovene

Lov om erhvervsakademier og lov om professionshøjskoler sigter begge på at skabe stærke institutionssektorer med en klar profil på det videregående uddannelsesområde med uddannelser, som er forankret i praksis og kendetegnet af samspil mellem teori og praksis. Institutionslovene fastslår, at både professionshøjskolerne og erhvervsakademierne som en del af institutionernes formål og opgaver skal udføre udviklingsarbejde, varetage videncenterfunktioner og bidrage til regional og national udvikling og vækst af erhverv og professioner.

I bilaget sidst i notatet vises i en oversigt, hvilke aspekter af institutionernes arbejde med videngrundlag der er reguleret i hvilken lovgivning.

Nedenfor er regelgrundlagets krav uddybet med hensyn til

- hvem der er målgrupperne for videnarbejdet (til hvem skal viden omsættes?),
- hvad der er indholdet i institutionernes videngrundlag, og
- hvordan institutionerne skal tilrettelægge arbejdet med videngrundlag og videnomsætning.

Krav om målgrupper for institutionernes arbejde med videngrundlag

Regelgrundlaget definerer umiddelbart to målgrupper/brugere for institutionernes arbejde med videngrundlag: uddannelserne og erhvervet/professionen. Institutionernes videngrundlag skal både bidrage til udviklingen af institutionernes uddannelser og formidles til erhvervet/professionen. I sidste ende er det dog professioner og erhverv, der er brugerne, men videnformidlingen skal ske på to måder: 1) ved at viden bringes i anvendelse i uddannelserne og undervisningen, således at dimittenderne er bedst muligt kvalificerede til at varetage deres kommende opgaver i professionen/erhvervet, 2) ved at viden formidles direkte til professioner/erhverv.

Regelgrundlaget konkretiserer yderligere, hvordan arbejdet med videngrundlag skal omfatte centrale aktører, hvilket i denne sammenhæng vil sige underviserne, de studerende og erhverv/professioner:

For uddannelsernes *undervisere* gælder, at de skal være ajour med den nyeste viden om erhvervet/professionen, bl.a. gennem deltagelse i udviklingsarbejde, gennem dialog og vidennetværk med aftagere og forskningsinstitutioner⁷ eller gennem undervisning af praktikere i efter- og videreuddannelsesregi⁸. Underviserne skal i deres undervisning også inddrage erfaringer og resultater fra rådgivnings- og udviklingsopgaver gennemført i samarbejde med aftagere, forskningsinstitutioner og andre aktører. Underviserne skal derudover inddrage resultater fra national og international forskning i deres undervisning⁹ og være opdaterede om ny forskningsviden gennem deltagelse i fx konferencer og netværk.

---

⁷ Forslag til lov om erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser: Bemærkninger til § 1, stk. 2.

⁸ Akkrediteringsbekendtgørelsen, bilag 4, tema 2.

⁹ Forslag til lov om erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser: Bemærkninger til § 1, stk. 2.

For uddannelsernes *studerende* gælder, at de skal inddrage de erfaringer i undervisningen, som de har erhvervet i praktikken og i forbindelse med deres afgangsprøve, og dermed bidrage til, at der sker en kobling mellem teori og praksis.

For *erhvervet/professionen* implicerer regelgrundlaget dels, at institutionernes arbejde med videngrundlag skal komme erhvervet og professionerne til gavn, og dels at erhvervet og professionerne forventes at bidrage til institutionernes arbejde med videngrundlag, bl.a. gennem konkret samarbejde og vidennetværk. Regelgrundlaget specificerer i den forbindelse, at institutionernes viden skal omsættes og anvendes i praksis. Institutionerne skal fungere som udviklings- og videncentre inden for de fagområder, hvor de udbyder uddannelse, og hvor de på et eller enkelte felter har spidskompetencer på landsdækkende niveau. Derudover skal institutionerne gennem sine uddannelser og øvrige aktiviteter bidrage til kvalitetsudvikling og innovation af processer, organisationer og ydelser¹⁰.

Rationalet i regelgrundlaget er altså, at der i et tæt og dynamisk samspil mellem institutionerne og erhvervet/professionen skal ske en løbende vidensomsætning, hvor de to aktører formidler relevant viden til hinanden.

Krav om indhold i institutionernes videngrundlag

Udover at definere målgrupperne for institutionernes arbejde med videngrundlag definerer lovgrundlaget også, hvad det er for en type viden, der skal indgå i institutionernes videngrundlag. Akkrediteringsbekendtgørelsen fastslår, at institutionernes uddannelser skal være baseret på følgende tre typer af ny og relevant viden:

Videntyper der skal indgå i institutionernes videngrundlag

Type af viden	Uddybning
Ny viden om centrale tendenser fra det eller de beskæftigelsesområder, udbuddet retter sig mod (kriterium 3)	Uddannelsesudbuddet skal redegøre for og dokumentere, at ny viden om centrale tendenser fra det eller de relevante beskæftigelsesområder løbende tilgår udbuddet og medvirker til, at det til stighed er tidssvarende. Dette kan fx ske gennem samarbejde og/eller undervisning af praktikere i efter- og videreuddannelsesregi, via udbuddets kontakt med eller viden om videncenteraktiviteter og/eller kurser og praksisorienterede temadage, deltagelse i netværk mv.
Ny viden fra forsøgs- og udviklingsarbejde, som er relevant for det eller de beskæftigelsesområder, udbuddet retter sig mod (kriterium 4)	Uddannelsesudbuddet skal redegøre for og dokumentere, at der løbende tilgår udbuddet erfaringer og resultater fra relevant, aktuelt og praksisorienteret forsøgs- og udviklingsarbejde samt rådgivning, som kan bidrage til at styrke de studerendes kompetencer til at løse problemer i praksis. Forsøgs- og udviklingsarbejdet kan dreje sig om fx udvikling af nye redskaber, produkter og metoder for og/eller med praksisfeltet eller slutbrugere af det udviklede.
Ny viden fra forskningsfelter, der er relevante for udbuddets fagområder (kriterium 5)	Uddannelsesudbuddet skal redegøre for og dokumentere, at der løbende tilgår udbuddet ny relevant forskningsviden, som kan bidrage til at kvalificere erhvervs- eller professionsudøvelse i praksis. Dette kan fx ske gennem undervisernes deltagelse i konferencer,

¹⁰ Forslag til lov om professionshøjskoler for videregående uddannelser: Bemærkninger til § 5 samt Forslag til lov om erhvervsakademier for videregående uddannelser: Bemærkninger til § 5.

	netværk og andet, ved eksterne oplæg for de studerende, eller ved at viden fra institutionernes samarbejde og videnudveksling med forskningsinstitutioner tilgår udbuddet.
--	--

Institutionerne skal altså sikre, at der tilgår uddannelserne ny viden fra hhv. relevante beskæftigelsesområder, fra relevant forsøgs- og udviklingsarbejde og fra relevante forskningsfelter. Lovgrundlaget giver institutionerne vide rammer til selv at beslutte, hvordan de tre typer af viden indgår som del af uddannelsernes videngrundlag.

At videngrundlaget grundlæggende er erhvervs-/professionsrettet, som også nævnt i afsnittet om målgrupper ovenfor, indebærer, at arbejdet med videngrundlag har faglig karakter. Det omfatter således ikke aktiviteter, som har fx pædagogiske formål, herunder pædagogisk kompetenceudvikling, tilrettelæggelse af undervisningsforløb og udvikling af nye undervisnings- og arbejdsformer.

Videngrundlagets indhold er beskrevet ens for erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser, idet begge uddannelsesområder skal være erhvervs-/professionsbaseret samt udviklingsbaseret, og operationaliseringen i ovennævnte tre videntyper er fælles krav. I relation til undervisernes grundlæggende kompetencer er det dog relevant at bemærke, at der er forskellige krav til underviserkompetencer og dermed forskellige forudsætninger for at udfolde videngrundlaget i praksis på de to uddannelsesniveauer. Kravene er, at underviserne samlet set skal have et kvalifikationsniveau, der er højere end afgangsniveauet for uddannelsen, dvs. kandidatniveau på professionsbacheloruddannelserne, og bachelorniveau på erhvervsakademiuddannelserne¹¹.

Side
6/17

Krav til tilrettelæggelsen af arbejdet med videngrundlag

De to institutionslove for henholdsvis erhvervsakademier og professionshøjskoler indeholder konkrete krav om, hvordan institutionerne skal arbejde med at sikre videngrundlaget for deres uddannelser. Kravene omfatter:

- *Udførelse af forsøgs- og udviklingsarbejde:* Institutionslovene fastslår, at begge institutionstyper skal udføre udviklingsarbejde i tilknytning til de uddannelser, som institutionen udbyder. Forsøgs- og udviklingsarbejdet kan gennemføres såvel nationalt som internationalt. Erfaringerne og resultaterne skal inddrages i undervisning. Udviklingsarbejde kan både omfatte institutionernes egne forsøgs- og udviklingsarbejder, rådgivnings- og udviklingsopgaver gennemført i samarbejde med aftagere, forskningsinstitutioner og andre aktører samt rekvirerede udviklingsopgaver.
- *Indgå i strategisk og konkret samarbejde med universiteter.* Begge institutionstyper skal indgå i strategisk og konkret samarbejde med universiteterne og inddrage resultater fra national og international forskning i undervisningen¹².

Derudover har professionshøjskolerne en forpligtelse til at samarbejde med andre relevante forskningsmiljøer. Kravet har til formål dels at sikre, at forskning omsæt-

¹¹ Bekendtgørelse om erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser, § 14.

¹² Forslag til lov om erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser: Bemærkninger til § 1, stk. 2.

tes til konkrete resultater i praksis, og dels at sikre systematisk opsamling og udvikling af viden om praksis¹³. Der indgår ikke et tilsvarende krav i regelgrundlaget for erhvervsakademierne. Her nævnes det i loven blot, at erhvervsakademierne *kan* samarbejde med andre relevante forskningsmiljøer¹⁴.

Det er også specificeret, at professionshøjskolerne skal indgå i systematisk samarbejde med både danske og udenlandske forskningsinstitutioner¹⁵, mens dette ikke er et krav til erhvervsakademierne.

- *Varetagelse af videncenterfunktioner*: Begge institutionstyper har en forpligtelse til at varetage videncenterfunktioner, som bl.a. består i, at institutionerne skal fungere som udviklings- og videncentre inden for de fagområder, hvor de udbyder uddannelser. Bag dette krav ligger der et dobbelt formål om på den ene side at sikre den faglige kvalitet af de udbudte uddannelser, og på den anden side at bidrage til at forbedre offentlige og private virksomheders muligheder for omstilling, kvalitetsudvikling og innovation¹⁶.

For professionshøjskolerne er det yderligere specificeret, at de aktivt skal udveksle og anvende viden og forskning i samarbejde med forskningsmiljøer og det arbejdsmarked, de uddanner til. Dels skal professionshøjskolerne afdække det omgivende samfunds behov for viden og kompetencer, og dels skal de sikre tilgængeligheden af systematiseret viden for både studerende og det omgivende samfund¹⁷.

For erhvervsakademierne gælder det, at institutionerne skal fungere som regionale vidensinstitutioner, der skal have et tæt samarbejde med regionale interessenter, både aftagere, uddannelsesinstitutioner, regionale vækstfora mv.¹⁸.

Fælles for begge institutionstyper gælder, at de skal omsætte og anvende viden i praksis.

- *Partnerskabsaftaler*: Erhvervsakademier kan udvikle og udbyde tekniske og merkantile professionsbacheloruddannelser forudsat, at erhvervsakademiet har indgået en partnerskabsaftale med en professionshøjskole, eller har truffet beslutning om sammenlægning med en professionshøjskole. Partnerskabet har bl.a. til formål at sikre uddannelsernes videngrundlag¹⁹. En professionshøjskole skal indgå aftale om partnerskab, hvis et erhvervsakademi i samme region fremsætter begæring herom.

---

¹³ Forslag til lov om professionshøjskoler for videregående uddannelser: Almindelige bemærkninger, I. Lovforslagets formål og baggrund.

¹⁴ Lov om erhvervsakademier for videregående uddannelser § 5, stk. 2.

¹⁵ Forslag til lov om professionshøjskoler for videregående uddannelser: Bemærkninger til § 5.

¹⁶ Forslag til lov om professionshøjskoler for videregående uddannelser: Bemærkninger til § 5 samt Forslag til lov om erhvervsakademier for videregående uddannelser: Bemærkninger til § 5.

¹⁷ Forslag til lov om professionshøjskoler for videregående uddannelser: Bemærkninger til § 5.

¹⁸ Forslag til lov om erhvervsakademier for videregående uddannelser: Bemærkninger til § 5.

¹⁹ Bekendtgørelse om partnerskab mellem erhvervsakademier for videregående uddannelser og professionshøjskoler for videregående uddannelser.

2. Udviklingskontrakter

Udviklingskontrakternes formål og indhold

Professionshøjskolerne og erhvervsakademierne skal ifølge institutionslovene indgå en udviklingskontrakt med uddannelsesministeren. Kontrakterne indgås i dialog mellem ministeren og institutionernes bestyrelser. De første udviklingskontrakter blev indgået for perioden 2008-09.

Udviklingskontrakterne skal som styringsredskab bl.a. bidrage til at skabe sammenhæng mellem de politiske målsætninger og kravene til institutionerne. Kontrakterne skal også medvirke til at styrke det strategiske fokus i institutionernes ledelser ved at definere målsætninger og resultatkrav inden for udvalgte indsatsområder. Udviklingskontrakterne er ikke koblet til finansieringen af institutionerne.

Udviklingskontrakterne omfatter fire hovedmålsætninger, som knytter an til de overordnede uddannelsespolitiske målsætninger. De fire hovedmålsætninger er omsat i en række centralt fastsatte resultatkrav med tilhørende indikatorer, der operationaliserer, hvordan resultatkravet skal opfyldes. Der er for hver indikator opstillet milepæle, som markerer det konkrete resultat, institutionen skal opnå inden et bestemt tidspunkt. Institutionerne kan supplere med yderligere lokalt prioriterede resultatkrav, som fastsættes i dialog med ministeriet.

Om videngrundlag i udviklingskontrakterne

Institutionernes arbejde med videngrundlag er indeholdt i udviklingskontraktens hovedmålsætning om 'udviklingsorienterede institutioner'. Der er i forbindelse med udviklingskontrakterne for 2010-12 desuden formuleret en række politiske indsatsområder, herunder indsatsområdet 'udviklingsbaseret og produktion af ny viden', som direkte relaterer sig til institutionernes arbejde med videngrundlag.

I tabellen nedenfor ses de resultatkrav og indikatorer, der hører under hovedmålsætningen om udviklingsorienterede institutioner:

Resultatkrav og indikatorer for hovedmålsætningen om 'udviklingsorienterede institutioner'

Resultatkrav	Indikator (professionshøjskoler)	Indikator (erhvervsakademier)
3.1 Konsolidering af stærk udviklingskapacitet	3.1.1 Andel af samlede årsværk anvendt på forsknings- og udviklingsaktiviteter	3.1.1 Andel af samlede årsværk anvendt på forsknings- og udviklingsaktiviteter
3.2 Produktion, omsætning og anvendelse af ny viden skal sikre en målrettet kvalitetsudvikling af uddannelserne	3.2.1 Andel af undervisere og øvrige fastansatte medarbejdere og ledere med færdiggjort ph.d.	-
3.3 Udvikling af ny viden i samspil med forskning og praksis skal genere innovation og vækst på det offentlige og private arbejdsmarked	<p>3.3.1 Antal og andel af institutionens samlede igangsatte forsknings- og udviklingsprojekter, som er igangsat i samarbejde med hhv.:</p> <p>a) Forskningsinstitutioner, herunder antal gennemførte ph.d.-forløb samt antal projekter under de strategiske forskningsprogrammer</p> <p>b) Kommuner</p> <p>c) Regioner, herunder de regionale vækstfora</p> <p>d) Øvrige uddannelsesinstitutioner, herunder særsomt erhvervsakademier og ingeniørhøjskoler</p> <p>e) Øvrige offentlige danske institutioner (f.eks. andre ministerier)</p> <p>f) Danske private virksomheder</p> <p>g) Udenlandske private virksomheder</p> <p>h) Udenlandske uddannelsesinstitutioner</p> <p>i) Øvrige udenlandske uddannelsesinstitutioner (f.eks. EU)</p> <p>3.3.2 Omfang af ekstern finansiering af forsknings- og udviklingsaktivitet</p>	<p>3.3.1 Antal og andel af institutionens samlede udviklingsprojekter, som er igangsat i samarbejde med:</p> <p>a) Forskningsinstitutioner</p> <p>b) Kommuner og regioner, herunder de regionale vækstfora</p> <p>c) Andre uddannelsesinstitutioner</p> <p>d) Øvrige offentlige institutioner</p> <p>e) Danske private virksomheder</p> <p>f) Udenlandske private virksomheder</p> <p>g) Udenlandske uddannelsesinstitutioner</p> <p>3.3.2 Omfang af ekstern finansiering af forsknings- og udviklingsaktivitet</p>
3.4 Effektiv og målrettet formidling af professions- og erhvervsrettet forskning og udvikling	3.4.1 Antal gennemførte eksternt rettede formidlinger af forsknings- og udviklingsaktiviteter	3.4.1 Antal gennemførte eksternt rettede formidlinger af forsknings- og udviklingsaktiviteter

Som det ses af tabellen, er det stort set de samme resultatkrav, der er formuleret for professionshøjskolerne og erhvervsakademierne. Det er i vid udstrækning også de samme indikatorer, der er opstillet for begge institutionstyper, men der er også forskelle. Fx skal professionshøjskolerne for resultatkravet om produktion, omsætning og anvendelse af ny viden (resultatkrav 3.2) måle andelen af undervisere og øvrige fastansatte medarbejdere og ledere med færdiggjort ph.d., mens dette ikke gælder for erhvervsakademierne. For resul-

tatkravet om udvikling af ny viden i samspil med forskning og praksis (resultatkrav 3.3) skal professionshøjskolerne måle antal og andel af både igangsatte forsknings- og udviklingsprojekter, imens erhvervsakademierne blot skal måle antallet og andelen af institutionens samlede udviklingsprojekter. Professionshøjskolerne skal i forbindelse med dette resultatkrav også måle antallet af gennemførte ph.d.-forløb samt antallet af projekter under de strategiske forskningsprogrammer, hvilket ikke gælder for erhvervsakademierne.

Ud over hovedmålsætningen om 'udviklingsorienterede institutioner' er der formuleret andre resultatkrav med relevans for institutionernes arbejde med videngrundlag. De fremgår af tabellen nedenfor:

Resultatkrav og indikatorer vedrørende videngrundlag. Professionshøjskolernes og erhvervsakademiernes resultatkontrakter 2010-12

Resultatkrav	Indikator (professionshøjskoler)	Indikator (erhvervsakademier)
1.1 Dimittender med stærke faglige og professions- og erhvervsrettede kompetencer <i>(hedder 1.2 i erhvervsakademiernes udviklingskontrakter)</i>	1.1.1 Andel af studerendes bacheloropgaver, der tager afsæt i institutionernes forsknings- og udviklingsprojekter og/eller et konkret samarbejde med ekstern aktør fra praksis 1.1.3 Aftagernes vurdering af dimittendernes faglige kvalifikationer og evne til at håndtere praksisudfordringer	1.2.1 Antal og andel af studerendes afsluttende eksamensprojekt, der tager afsæt i institutionernes forsknings- og udviklingsprojekter og/eller et konkret samarbejde med ekstern aktør fra praksis. 1.2.3 Aftagernes vurdering af dimittendernes faglige kvalifikationer og evne til at håndtere praksisudfordringer
1.1 Stærkt samspil mellem teori og praksis i erhvervsakademiuddannelserne <i>(findes kun for erhvervsakademierne)</i>		1.1 De studerendes vurdering af samspillet mellem praktikforløb og uddannelsens teoretiske del
4.1 Målrettet prioritering af undervisernes arbejdstid til undervisning og udviklingsaktiviteter	4.1.1 Andel af samlede underviserårsværk faktisk anvendt på: <ul style="list-style-type: none"> • Undervisning • Aktiviteter knyttet til undervisning • Øvrige aktiviteter • Forsknings- og udviklingsaktiviteter 	4.1.1 Andel af samlede underviserårsværk faktisk anvendt på: <ul style="list-style-type: none"> • Undervisning • Aktiviteter knyttet til undervisning • Øvrige aktiviteter • Forsknings- og udviklingsaktiviteter

Definition af forsknings- og udviklingsaktiviteter i udviklingskontrakterne

For at opfylde resultatkravene, fx om konsolidering af en stærk udviklingskapacitet, skal institutionerne opgøre andelen af de samlede årsværk anvendt på forsknings- og udviklingsaktiviteter. I definitionen af, hvad der hører under forsknings- og udviklingsaktiviteter, tager ministeriet udgangspunkt i OECD's Frascati Manual og Danmarks Statistiks overordnede definition af forsknings- og udviklingsaktiviteter:

- Skabende arbejde foretaget på et systematisk grundlag for at øge den eksisterende viden, og
- Udnyttelsen af denne viden til at udtænke nye anvendelsesområder.

Ministeriet fastslår på den baggrund, at følgende aktiviteter i udviklingskontrakterne er at regne som forsknings- og udviklingsaktiviteter:

- Forsknings- og udviklingsprojekter: Projekter der gennem skabende arbejde på systematisk grundlag har som formål at øge den videnskabelige og tekniske viden, herunder viden vedrørende mennesker, kultur og samfund eller udnyttelse af den eksisterende viden til at anvise nye praktiske anvendelser
- Kompetenceudviklingsaktiviteter: Aktiviteter, der sigter mod at kvalificere til forsknings- og udviklingsarbejde, herunder Ph.d. forløb. Forsknings- og udviklingsrelateret uddannelse, samt planlægning af og deltagelse i forsknings- og udviklingsseminarer, forsknings- og udviklingskonferencer o. lign.
- Ledelse og administration af forsknings- og udviklingsaktiviteter
- Formidling af forsknings- og udviklingsaktiviteter.

3. Kilder til finansiering af institutionernes arbejde med videngrundlag

Professionshøjskolernes og erhvervsakademiernes mulige kilder til finansiering af arbejdet med videngrundlag og videnomsætning omfatter:

- politisk aftalte midler til formålet, særligt globaliseringsmidlerne
- uddannelsesstatustilskud
- eksterne midler, herunder puljemidler som fx EU-midler og regionale midler, medfinansiering fra eksterne deltagere og indtægtsdækket virksomhed.

Der er ikke på det erhvervs- og professionsrettede uddannelsesområde, lige som på universitetsområdet, afsat en basisbevilling til arbejdet med videngrundlag.

Finansiering gennem politisk aftalte midler

Professionshøjskolernes forsknings- og udviklingsaktiviteter er primært finansieret gennem midler fra globaliseringspuljen, som blev afsat i forbindelse med den globaliseringsaftale, som regeringen og Dansk Folkeparti, Socialdemokraterne og Det Radikale Venstre indgik i 2006. Der blev afsat i alt 39 mia. kr. til den samlede pulje for perioden 2007-2012. Før globaliseringspuljen blev indført i 2007, bevilgede Undervisningsministeriet særlige videncentermidler efter konkrete ansøgninger fra uddannelsesinstitutionerne.

Globaliseringspuljen (2007-12)

Den konkrete udmøntning af midlerne fra globaliseringspuljen er efterfølgende sket i forbindelse med konkrete politiske aftaler om udmøntningen af midlerne. Den første aftale om udmøntning af globaliseringspuljen indebar, at der for perioden 2007-09 blev afsat i alt 200 mio.kr. til styrkelse af kvalitet, faglighed og udviklingsbaseret viden på professionshøj-

skolerne²⁰. Den seneste aftale blev indgået i 2009 og indeholdt bl.a. aftalen om udmøntning af midler til de videregående uddannelser 2010-2012 og aftale om fordeling af globaliseringsreserven til forskning og udvikling 2010-2012.

Der er for professionshøjskolerne og ingeniørhøjskolerne afsat følgende globaliseringsmidler for perioden 2010-2012:

Globaliseringsmidler til professionshøjskolerne og ingeniørhøjskolerne for 2010-12

Mio. kr. i 2011-niveau	2010	2011	2012
Institutioner skal skabe mere systematisk viden	66*	66*	66*
Reduceret frafald og fortsat udviklingsbaseret	42		
Kvalitetsløft og styrket sammenhæng ml. teori og praksis	200	201	201
Styrkelse af praksisviden samt styrkede studiestartsforløb på pb-udd.	34	34	35
I alt	343	301	301

Kilde: Professionshøjskolernes Rektorkollegium, 2011.

* Angivet i 2011-priser.

Som det fremgår af tabellen, er der i 2010-12 årligt afsat 66 mio. kr. til skabelse af systematisk viden. Disse midler er finansieret af globaliseringspuljen til forskning og udvikling. I aftaleteksten er formålet specificeret, og det fremgår, at midlerne skal bidrage til at institutionerne i samarbejde med universiteter og sektorforskningsinstitutioner opbygger systematisk viden. Den opbyggede viden skal også bringes i anvendelse i praksis, ligesom der skal ske formidling af denne viden. Det foreslås, at midlerne fx kan anvendes til køb af forskningsydelser på universiteterne og deltagelse i strategiske forskningsprogrammer i samarbejde med universiteter og sektorforskningsinstitutioner om udvikling af relevant viden for professionshøjskolernes uddannelser²¹.

Når globaliseringspuljen bortfalder med udgangen af 2012, forsvinder en væsentlig del af professionshøjskolernes finansieringsgrundlag for institutionernes arbejde med videngrundlag.

Erhvervsakademierne har årligt i perioden 2010-2012 modtaget 29 mio. kr. af de globaliseringsmidler der af afsat til at styrke kvalitet, faglighed og sammenhæng mellem teori og praksis²².

De tidligere særlige videncentermidler (2004-07)

I årene inden globaliseringsaftalen bevilgede Undervisningsministeriet særlige videncentermidler. Midlerne blev tildelt efter konkret ansøgning fra uddannelsesinstitutionerne med

²⁰ Forslag til lov om professionshøjskoler for videregående uddannelser: Almindelige bemærkninger, I. Lovforslagets formål og baggrund.

²¹ Aftale mellem regeringen, Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstre om: Fordeling af globaliseringsreserven til forskning og udvikling 2010-12. November 2009.

²² Aftale om udmøntning af midler til de videregående uddannelser 2010-2012.

det særlige formål at understøtte etablering af regionale og nationale videntcentre baseret på spydspidskompetencer inden for særlige områder.

I perioden 2004-2006 støttede Undervisningsministeriet i alt 21 videntcentre og i 2007 yderligere 7 videntcentre. EVA evaluerede i 2009 de 21 først etablerede videntcentre²³. Dette afsnit baserer sig på EVA's rapport herom.

Ifølge ministeriets retningslinjer til ansøgere, skulle de regionale videntcentre både varetage interne og eksterne funktioner. De skulle således dels understøtte uddannelsernes forankring i viden og praksis og medarbejdernes kompetenceudvikling, dels fungere som regional vidensgenerator og formidler af viden til aftagere. Videntcentrene blev som hovedregel etableret i et samarbejde mellem flere uddannelsesinstitutioner og i visse tilfælde med forskningsinstitutioner eller andre som partnere.

Videntcentre modtog typisk en toårig bevilling fra Undervisningsministeriet på 5-6,5 mio. kr. Det har været en forudsætning, at partnerinstitutionerne medfinansierede videntcentrene med minimum 25 %, ligesom det har været et vigtigt kriterium, at videntcentrene efter bevillingens ophør kunne være selv bærende og blive indlejret naturligt i partnerinstitutionerne.

Finansiering gennem eksterne midler til forsknings- og udviklingsaktiviteter

Ud over de politisk aftalte midler er en væsentlig kilde til finansiering af professionshøjskolernes forsknings- og udviklingsaktiviteter de midler, som institutionerne kan hente gennem medfinansiering fra eksterne parter. Ifølge Professionshøjskolernes Rektorkollegium har professionshøjskolerne i forbindelse med aktiviteter igangsat for midlerne fra globaliseringspuljen opnået medfinansiering fra en række samarbejdsparter, fx universiteter, kommuner, regioner, EU, ministerier, strategiske forskningsprogrammer samt puljer og fonde²⁴.

Institutionslovgivningen giver desuden mulighed for, at professionshøjskolerne og erhvervsakademierne kan udføre indtægtsdækket virksomhed i åben konkurrence med private virksomheder, så længe institutionerne opfylder en række betingelser.

Professionshøjskolerne og erhvervsakademierne skal i udviklingskontrakten for 2010-12 opgøre omfanget af den eksterne finansiering af forsknings- og udviklingsaktiviteter. Af ministeriets statusrapportering på udviklingskontrakterne fremgår det, at den eksterne finansiering af forsknings- og udviklingsaktiviteter i 2010 udgjorde ca. 157 mio. kr. for professions- og ingeniørhøjskolerne og 39 mio. kr. for erhvervsakademierne²⁵. Disse beløb omfatter også de forsknings- og udviklingsaktiviteter, som institutionerne har gennemført som indtægtsdækket virksomhed.

Ministeriet bemærker statusrapporteringen, at omfanget af den eksterne finansiering for professions- og ingeniørhøjskolerne udgør mere end det dobbelte af bevillingen på 66 mio.

---

²³ Videntcentre på erhvervsakademier og professionshøjskoler. Evaluering af 21 videntcentre støttet af Undervisningsministeriets pulje til udvikling af videntcentre. Danmarks Evalueringsinstitut, 2009.

²⁴ Hvilken betydning har midler til systematisk viden for professionsuddannelsernes og professionernes videngrundlag. Notat fra Professionshøjskolernes Rektorkollegium, 2009.

²⁵ Statusrapportering 2011 for udviklingskontrakter 2010-12. Undervisningsministeriet, 2011.

kr. årligt i 2010-12 fra globaliseringspuljen til forskning og udvikling. I forhold til erhvervsakademierne bemærker ministeriet, at omfanget af den eksterne finansiering ligger betydeligt over den milepæl, der var sat for 2010 i forbindelse med udviklingskontrakterne, og at milepælene i de efterfølgende år opjusteres på baggrund af det positive resultat.

Bilag: Om videngrundlag i lovgivningen

Institutionernes arbejde er reguleret i en række love og bekendtgørelser. Tabellen nedenfor giver et overblik over, hvilke aspekter af institutionernes arbejde med videngrundlag der er reguleret i hvilken lovgivning.

Hvad siger lovgivningen om institutionernes arbejde med videngrundlag?

Lovgivning	Hvad siger loven – kort
Uddannelsesloven: Lov om erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser (LEP-loven) LBK nr 882 af 08/08/2011	<p>Loven definerer det fælles formål for uddannelserne, herunder bl.a. at videngrundlaget for begge typer af uddannelser skal være karakteriseret ved erhvervs- og professionsbasering og udviklingsbasering.</p> <p>I bemærkningerne til loven udtrykkes kravet om erhvervs- og professionsbasering og udviklingsbasering yderligere: "Erhvervs- og professionsbasering indebærer, at de videregående uddannelser skal være kendetegnet ved et tæt og dynamisk samspil mellem teori og praksis, der løbende skal sikre tidssvarende og relevante uddannelser af høj kvalitet." Og videre hedder det: "Sammenfattende skal der sikres effektiv formidling af viden – videnomsætning – både fra uddannelser til erhverv og professioner og fra erhverv og professioner til uddannelser." (<i>Bemærkninger til § 1, stk. 2</i>).</p> <p>Om udviklingsbasering hedder det i lovbemærkningerne: "Udviklingsbasering indebærer, at uddannelsen skal være baseret på institutionen forsøgs- og udviklingsarbejder. I undervisningen inddrages erfaringer og resultater fra rådgivnings- og udviklingsopgaver gennemført i samarbejde med aftagere, forskningsinstitutioner og andre aktører. Forsøgs- og udviklingsopgaver kan gennemføres såvel nationalt som internationalt. Formålet med at udføre udviklingsarbejde er på systematisk vis at skabe, dokumentere og formidle anvendelsesorienteret viden med relevans for erhverv og professioner. Erfaringer og resultater fra udviklingsarbejde skal inddrages systematisk i uddannelserne, således at de studerendes kompetencer til at løse problemer i praksis styrkes." (<i>Bemærkninger til § 1, stk. 2</i>).</p> <p>Det fastslås også i lovbemærkningerne at: "Et centralt element i de videregående uddannelsers udviklingsbasering er at sikre sammenhængen til relevant forskning. Undervisningen skal inddrage resultater fra national og international forskning, der har relevans for den enkelte uddannelse. Formålet med at anvende og formidle relevante forskningsresultater er at sikre, at uddannelserne er funderet i den nyeste viden, der kan bidrage til at kvalificere erhvervs- og professionsudøvelse i praksis." (<i>Bemærkninger til § 1, stk. 2</i>).</p>

<p>Bekendtgørelse om erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser (hovedbekendtgørelsen)</p> <p>BEK nr 636 af 29/06/2009</p> <p>Akkrediteringsbekendtgørelsen</p> <p>BEK nr 684 af 27/06/2008</p>	<p>Hovedbekendtgørelsen uddyber uddannelseslovens bestemmelser om bl.a. uddannelsernes videngrundlag og fastslår, hvad der mere konkret skal forstås ved henholdsvis erhvervs- og professionsbaseret og udviklingsbaseret.</p> <p>Den fastlægger også kravene til underviserens kompetencer: "Underviserne ved en institutions udbud af en erhvervsakademiuddannelse eller en professionsbacheloruddannelse skal samlet set have et kvalifikationsniveau, der er højere end afgangsniveauet for uddannelsen. Ved kvalifikationsniveau forstås ud over pædagogisk kompetence dokumenteret teoretisk, faglig samt erhvervs- og/eller professionsmæssig kompetence." (§ 14).</p> <p>Hovedbekendtgørelsens konkretisering af videngrundlag ses tilsvarende i akkrediteringsbekendtgørelsen. Her udfoldes det i akkrediteringskriterierne 3, 4 og 5, hvilke krav institutionerne skal leve op til for at opnå positiv akkreditering: Kriterium 3 (erhvervs- og professionsbaseret): Uddannelsesuddbuddet er baseret på ny viden om centrale tendenser fra det eller de beskæftigelsesområder, udbuddet retter sig mod. Kriterium 4 (udviklingsbaseret i relation til erhverv og profession): Uddannelsesuddbuddet er baseret på ny viden fra forsøgs- og udviklingsarbejde, som er relevant for det eller de beskæftigelsesområder, udbuddet retter sig mod. Kriterium 5 (udviklingsbaseret i relation til forskningsviden): Uddannelsesuddbuddet er baseret på ny viden fra forskningsfeltet, der er relevante for udbuddets fagområder (<i>Akkrediteringsbekendtgørelsen, bilag 4, tema 2</i>).</p>
<p>Institutionslovene:</p> <p>Lov om professionshøjskoler for videregående uddannelser LBK nr 849 af 08/09/2009</p> <p>Lov om erhvervsakademier for videregående uddannelser LBK nr 850 af 08/09/2009</p>	<p>Institutionslovene fastslår, at både professionshøjskolerne og erhvervsakademierne som en del af institutionernes formål og opgaver skal udføre udviklingsarbejde, varetage videncenterfunktioner og bidrage til regional og national udvikling og vækst af erhverv og professioner (§ 5 i henholdsvis lov om professionshøjskoler for videregående uddannelser og lov om erhvervsakademier for videregående uddannelser).</p> <p>Professionshøjskolerne skal ifølge loven om professionshøjskoler samarbejde med relevante forskningsinstitutioner (<i>Lov om professionshøjskoler for videregående uddannelser § 3, stk. 3</i>). Dette bliver i loven uddybet gennem kravet om, at "professionshøjskolerne og universiteterne skal samarbejde strategisk og konkret." Derudover skal professionshøjskolerne samarbejde "med andre relevante forskningsmiljøer og med de erhverv og professioner, som professionshøjskolerne uddanner retter sig imod." (<i>Lov om professionshøjskoler for videregående uddannelser § 5, stk. 2</i>).</p> <p>For erhvervsakademierne fastslår loven om erhvervsakademier, at "erhvervsakademierne, professionshøjskolerne, ingeniørhøjskoler og universiteterne skal samarbejde strategisk og konkret". Loven fastslår der-</p>

	udover, at erhvervsakademierne "kan samarbejde med andre relevante forskningsmiljøer", og at erhvervsakademierne tillige "samarbejder med de erhverv og professioner, som institutionernes uddannelser retter sig imod." (<i>Lov om erhvervsakademier for videregående uddannelser § 5, stk. 2</i>).
--	--